

POSUDEK OPONENTA K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Autor: **Adam Smola**

Titul: **Vybrané regiony laténského osídlení v Čechách a jejich možný vztah ke zdrojům zlata**

Rok: 2017

Počet stran (příloh): 106 (vlastní text), 52 stran obrazových a textových příloh, 17 strany bibliografie

Oponent práce: Mgr. Tomáš Mangel, Ph.D.

Vyždření:

Předmětem práce A. Smoly se stal nesnadný úkol studia možnosti využívání zdrojů zlata v době laténské na příkladech vybraných českých regionů. Práce samotná je rozdělena do devíti hlavních kapitol. V první z nich je čtenář v obecné rovině obeznámen s problematikou využívání zlata v době laténské, s otázkami významu jednotlivých nálezových kategorií pro poznání tohoto tématu a dále s problematikou detekce zdrojových oblastí či těžebních areálů dalších vybraných surovin (sůl, švartna, grafit, jiné kovy atd.). Druhá kapitola přináší, vedle přehledu dějin bádání v oblasti využívání zdrojů nerostných surovin, informace o spektru metod, které lze využít při rozširování poznání tohoto tématu. Zahrnuty jsou jak metody prospekce, tak analytické metody využívané ke studiu chemického složení materiálů směřující potenciálně ke stanovení jejich provenience. Možnostem provenienčních analýz zlatého kovu se potom podrobně autor věnuje ve třetí kapitole. Ve čtvrté kapitole jsou shrnuty informace o formě a nálezovém kontextu dokladů zpracování zlata a o různých formách sídlištních areálů, které lze dokumentovat v oblastech výskytu jeho zdrojů. Postupnými krůčky je tak čtenář přiváděn k samotnému jádru práce, které se začíná pomalu otevírat v kapitole páté. Definovány a popsány zde jsou tři laténské sídelní regiony, konkrétně Časlavsko, Jílovsko a Příbramsko, které se staly předmětem samotné analýzy. Jejich volba byla podmíněna zejména předpokladem přítomnosti ložisek zlata v kombinaci s blízkým laténským osídlením. Autor uvedené oblasti představil jak z hlediska geologie a výskytu či historického využívání zlatorudných ložisek, tak z pohledu vývoje a kontinuity osídlení v době železné i kritického hodnocení stavu jeho poznání. V šesté kapitole jsou tyto informace vzájemně propojeny. A. Smola zde hledá vzájemné prostorové vztahy zdrojů zlata a jednotlivých rezidenčních areálů. Jako kritérium pro jejich pozitivní konstatování volí vzdálenost 1,25 km, respektive 5 km, kterou odvozuje z modelů zemědělského využívání prostoru. Na tomto základě dospívá k závěru, že z hlediska potencionálního využívání zdrojů zlata se jako nejpravděpodobnější jeví oblast Příbramska, nejméně pravděpodobnou se pak zdá jejich exploatace na Časlavsku. Sedmá kapitola představuje výsledky makroskopického a mikroskopického ohledání tří vzorků zlata pocházejících z českých a moravských oppid provedeného V. Štědrou. V poslední, osmé kapitole dospívá práce k vrcholu. Autor zde formuluje dva modely získávání a manipulace se zlatem v době laténské. První je navržen pro období LT C1–C2, druhý pro LT C2–D. Oba společně tedy pokrývají období rozšíření zlatých mincí a zároveň i maximálního uplatnění zlata v kontextu laténského osídlení Čech. V počátečních úsecích by podle nich mělo být využíváno zejména zlato importované (což autor argumentuje výsledky

prvkového složení nejstarších mincí), postupně ovšem dochází k nárůstu v exploataci místních zdrojů. Ztrátu významu zlata kolem pol. 1. stol. př. n. l. pak autor spatřuje v proměnách laténské společnosti. V deváté kapitole jsou formulovány některé návrhy postupu dalšího bádání spočívající zejména v uplatnění analytických metod vedoucích k určení složení užitých materiálů. Ty autor v rámci diplomové práce nemohl využít, zejména z důvodu jejich náročnosti, a jejich aplikace nebyla ani jejím smyslem.

Práce je psána čtivým jazykem, pouze občas se objevují překlepy či drobné gramatické a formulační prohřešky. Vysoce lze hodnotit širí záběr i autorův rozhled. Přínosně se jeví zejména formulace modelů, které vyzívají ke svému testování. Upozornit je třeba ovšem i na některé dílčí nedostatky. Ty se do jisté míry týkají již struktury samotného textu. Ne zcela vhodně jsou např. spojeny kapitoly dotýkající se dějin bádání a metod studia řešeného fenoménu. Nekonzistentně působí též kapitola sedm prezentující výsledky analýzy vzorků zlata z českých oppid, která je nevhodně začleněna mezi závěrečné kapitoly, v nichž je celé téma postupně uzavíráno. Ta by měly být spíše součástí kapitoly zabývající se prameny ke zpracování a získávání zlata nebo samostatnou součástí příloh. Ojedinele se objevují i některé faktografické nepřesnosti. Např. původ vindelických ražeb není hledán v Rakousku (s. 13), ale v jižním Německu. Původ mincí tzv. pražského typu není spojován s Bavorskem (s. 20), ale s Durynskem. Za nepozornost lze považovat informaci o počátku mincování v polovině stupně LT C. Nejstarší mince se totiž objevují již v LT C1, přičemž někdy jsou zvažovány jejich počátky již v LT B2., že v textu není odkazováno na přílohy 3 a 4 (respektive jsou zmíněny teprve v závěru práce). K zásadnějším formálním prohřeškům náleží fakt, že mapy vybraných částí regionů prezentované v textu (obr. 13–18) nejsou opatřeny měřítky, vysvětlen zde není ani význam kružnic/elips obklopujících jednotlivé lokality.

I přes uvedené nedostatky působí práce vyzrálým dojmem. A. Smola jednoznačně prokázal schopnost práce s archeologickými daty i samostatného myšlení, které vyniká nejen ve formulaci modelů, ale též v průběhu geneze celého textu. Práce samotná je zdařilým východiskem pro autorovo další bádání a lze ji vřele doporučit k obhajobě.

Hodnocení: B

Datum: 27. 8. 2017

Mgr. Tomáš Mangel, Ph.D.